

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

YEPP BIELANY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Warszawa, 8 grudnia 2012 r

Katarzyna Koszewska

Ekspertyza: Analiza porównawcza badań (ciąg dalszy)

Propozycje form współpracy szkół, organizacji pozarządowych, samorządu lokalnego.

W poprzedniej ekspertyzie przeanalizowałam wyniki badań:

"Picie alkoholu i używanie narkotyków przez młodzież szkolną" - badanie przeprowadzone przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego na zlecenie Biura Polityki Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, 2011 rok

"Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną w Warszawie w ocenie nauczycieli - badanie wykonane przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego na zlecenie Biura Polityki Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, 2011 rok

w kontekście badań przeprowadzonych przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży w 2011 roku:

Youth Empowerment Partnership Program (YEPP) - Bielany - Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, 2011 rok.

Zwróciłam uwagę na wynikające z nich, możliwe obszary współpracy pomiędzy szkołą, organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym (dzielnica).

Kompatybilne z analizowanymi w poprzedniej ekspertyzie wynikami badań są wyniki badań przeprowadzonych przez Stowarzyszenie OPTA w 2012 roku: "Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w grupie dzieci i młodzieży". Dzielnica Bielany Miasta st. Warszawy.

Badaniu poddano grupę 714 uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych w obszarach: stres, używki, przemoc, zwracanie się o pomoc. Ich celem była ochrona młodzieży, przeciwdziałanie lokalnym zagrożeniom społecznym w Dzielnicy Bielany poprzez stworzenie bazy danych, ocenę poziomu stresu, ocenę korzystania z używek, zdiagnozowanie powszechności problemu przemocy w szkole i w jej pobliżu.

W poprzednich analizowanych badaniach mieliśmy do czynienia z problemem wypalenia zawodowego nauczycieli, ich wielokrotnego poczucia bezradności. I tak, w celu przypomnienia: około 86 % nauczycieli gimnazjów czuje się przeciążona pracą. To samo deklarują nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych. 62% nauczycieli gimnazjów i 59% szkół ponadgimnazjalnych uważa, że przełożeni ich nie wspierają, nauczyciele rywalizują między sobą, a ich wpływ na to, co realizują w szkole jest zbyt mały. Mają poczucie bezradności (39%, 29%) i emocjonalnego wyczerpania (83%, 78%). **W badaniu OPTY - autorzy spojrzeli na problem z perspektywy uczniów.** Okazało się, że aż 35% osób, dość często doświadcza bólu głowy na skutek stresu, ok 27

**POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

YEPP BIELANY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

% odczuwa trudności ze snem, ból brzucha, rozstrój żołądka, problemy z łaknieniem - po 24%. 46% z powodu stresu ma problemy ze skupieniem uwagi, niepokój. Irytację i natrętne myśli o niepowodzeniach doświadcza często 47% uczniów szkół ponadpodstawowych (częściej dziewczęta niż chłopcy). **Okazuje się, że badani najbardziej stresują się nauką (46%) i nauczycielami (32,3%)**. Tylko połowa badanych zadeklarowała, że posiada (zna i stosuje?) sposoby radzenia sobie ze stresem, wiele z nich jest niekonstruktywnych np. bardzo długo korzysta z komputera: 25,1%, chodzi na wagary 11,4%, pije alkohol: 13,15%, wdaje się w bójki: 9,2%. W badaniu zaobserwowano ważną dla nas korelację: osoby, które chodzą na wagary deklarowały wysoki poziom objawów stresu, którego głównym źródłem są nauczyciele, częściej u nich występowały bóle głowy, trudności z jedzeniem, trudności w spaniu, w skupianiu uwagi. Podobnie sprawa wygląda z piciem alkoholu. Ponadto, osoby nadmiernie korzystające z komputera - doświadczają wielu objawów stresu i deklarują, że nie posiadają sposobów radzenia sobie ze stresem. Należy także zwrócić uwagę na grupę osób, która podejmuje ekstremalne działania w celu redukcji stresu: bójki, samouszkodzenia.

W obszarze używki badania OPTY potwierdzają wyniki badań: "Picie alkoholu i używanie narkotyków przez młodzież szkolną" - badanie przeprowadzone przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego na zlecenie Biura Polityki Społecznej Urzędu m.st. Warszawy to kolejne badanie ESPAD na terenie miasta Warszawy przeprowadzone w październiku 2011 roku.

Alkohol to najpowszechniejsza używka młodzieży z Bielany (63,2% próbowało go chociaż raz, 35,54% pije raz w miesiącu). W dalszej kolejności: papierosy, marihuana, poza tym - leki uspokajające - 1,9%. Wśród osób pijących wyraźnie wyodrębniła się grupa, która pije w celu rozładowania stresu.

Brak poczucia bezpieczeństwa w swojej szkole zadeklarowało (zawsze, często) 6,9% uczniów, 7,3% przyznało, że zdarza im się to czasami. 5,6% badanych stwierdziło, że zawsze i często nie czuje się bezpiecznie na terenie swojej dzielnicy. Najpopularniejszymi formami przemocy jest: przemoc werbalna (45,7% badanych), fizyczna (35,6%), seksualne komentarze (27,6%). Przemoc w szkole dotyczy głównie relacji uczeń - uczeń - 34,9%. Zachowania przemocowe w szkole mają miejsce również między uczniami i nauczycielami: uczniowie wobec nauczycieli - 35,9%, nauczyciele wobec uczniów - 33,1%.

Z wszelkiego rodzaju problemami badani zwróciliby się głównie **do rodziny**, w dalszej kolejności do rówieśników, niewielu skorzystałoby z pomocy profesjonalisty, w tym: nauczyciela. **Badani w większości nie wiedzą o istnieniu instytucji pomocowych na terenie Dzielnicy Bielany.**

Podsumowując: bardzo niepokoi w kontekście badania YEPP Bielany Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży statystyka stresu i jego źródeł wśród młodzieży dzielnicy Bielany. Niepokoi brak wiedzy badanych o Instytucjach udzielających wsparcia w sytuacji nadużywania alkoholu, czy uzależnienia od w sytuacji utraty poczucia bezpieczeństwa w sytuacji zachowań przemocowych.

Bardzo nurtujące jest pytanie. Co takiego jest w szkole, że jest ona tak stresująca dla uczniów? Co takiego jest w osobie nauczyciela, że badani wymieniają go jako "czynnik stresujący"? W badaniu "Używanie alkoholu i

**POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

YEPP BIELANY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

narkotyków przez młodzież szkolną w Warszawie w ocenie nauczycieli - badanie wykonanie przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego towarzystwa Psychologicznego na zlecenie Biura Polityki Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, 2011 rok nauczyciele nie najlepiej ocenili klimat szkolny, podkreślali brak wsparcia ze strony przełożonych oraz zachowania rywalizacyjne wśród nauczycieli. Wydaje się, że uczestniczymy w jakimś zakłętym kręgu wzajemnych oddziaływań. Warto go przerwać.

Jestem przekonana, że połączenie edukacji szkolnej z oddziaływaniami w społeczności lokalnej, pozwoli stworzyć poprzez różnorodne formy współpracy szkół, organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego - nowoczesny, sprawdzony w innych krajach europejskich nowoczesny system oddziaływań profilaktycznych i wychowawczych.

Na podstawie analizowanych badań (czterech) można wyodrębnić następujące, wspólne dla analizowanych badań, **obszary** współpracy szkoły, organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego (Dzielnicy Bielany):

- atrakcyjne dla uczniów zagospodarowanie ich czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych
- oferta dla uczniów związana z ich ogólnym rozwojem osobowości, definiowaniem celów życiowych, coachingiem kompetencyjnym (doprecyzowanie zainteresowań)
- współpraca z rodzicami
- programy profilaktyczne adekwatne do potrzeb konkretnej szkoły, prowadzone przez specjalistów
- doskonalenie nauczycieli w zakresie adekwatnym do ich potrzeb
- wsparcie psychologiczne i zdrowotne nauczycieli
- **konstruktywne sposoby radzenia sobie ze stresem**
- **rozwój seksualny dzieci i młodzieży**

Jedną z możliwych **form** takiej współpracy są tzw. otwarte konkursy ofert.

M.st. Warszawa może zlecić realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym i podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 [ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie](#) (Dz. U. z 2010 roku Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.). Głównym trybem takiego zlecenia są otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych, które są przygotowywane i przeprowadzane przez biura Urzędu m.st. Warszawy (zadania o charakterze ogólnomiejskim) oraz wydziały dla dzielnic m.st. Warszawy (zadania o charakterze dzielnicowym).

W kontekście wyników analizowanych badań, w roku 2013 priorytetem finansowym Dzielnicy Bielany w ramach otwartych konkursów ofert powinno być:

**POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY**

YEPP BIELANY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

1. Realizowanie programów związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego uczniów po zajęciach szkolnych ze szczególnym uwzględnieniem oferty dla uczniów związanej z ich ogólnym rozwojem osobowości, definiowaniem ich celów życiowych, treningiem kompetencji społecznych, sportem i zajęciami o charakterze relaksacyjnym.
2. Realizowanie programów związanych z rozwojem współpracy szkoły z rodzicami, szczególnie w aspekcie tworzenia programów wychowawczych i programów profilaktyki szkoły, z budowaniem systemu wsparcia rodziny w sytuacjach problemowych, z realizacją projektów angażujących rodziców w działania o charakterze kulturalnym.
3. Realizacja programów profilaktycznych adresowanych do uczniów związanych z zapobieganiem nadużywania substancji psychoaktywnych, zapobieganiem uzależnieniom od Internetu, zapobieganiem przemocy w szkole.
4. Realizacja programów adresowanych do uczniów, związanych z udzielaniem profesjonalnego wsparcia osobom uzależnionym od alkoholu, papierosów, Internetu.
5. Realizacja programów doskonalenia nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi mającymi trudności w nauce, problemów związanych z przemocą w rodzinie, pracy z dziećmi z zaburzeniami zachowania, realizacją programów profilaktycznych związanych z zapobieganiem używania substancji psychoaktywnych przez młodzież, radzenia sobie ze stresem i wypaleniem zawodowym, treningu twórczego i krytycznego myślenia.
6. Realizacja programów ukierunkowanych na wsparcie zdrowotne i psychologiczne nauczycieli.
7. Realizacja programów adresowanych do uczniów związanych z poznaniem sposobów radzenia sobie ze stresem oraz z rozwojem seksualnym dzieci i młodzieży.

8. Przeprowadzanie pogłębionych badań diagnozujących źródła stresu szkolnego u uczniów (szkoła, nauczyciel)

Kolejną możliwą formą takiej współpracy to stworzenie, **upowszechnienie i promocja w środowisku szkolnym Banku Informacji** o instytucjach, organizacjach pozarządowych pomagających nauczycielom, uczniom i ich rodzicom w sytuacji nadużywania substancji psychoaktywnych, uzależnień od Internetu, doświadczania przemocy, objawów stresu, wypalenia zawodowego, bezradności zawodowej, braku celów, problemów wychowawczych.

Wspólna kampania promująca zdrowy styl życia.....itp.

Formy współpracy i działania w każdej z tych form powinny być autonomiczną decyzją przedstawicieli samorządu, szkół i organizacji pozarządowych. Tylko wtedy jest szansa na zaangażowanie się i wzięcie odpowiedzialności za efekty działań. I co bardzo istotne - w spotkaniu powinni uczestniczyć decydenci, czyli osoby mające wpływ na podejmowanie dalszych decyzji.

Od czego zacząć? Może warto się po prostu spotkać i porozmawiać: o wynikach badań, o zasobach, o możliwościach, o wspólnych celach i działaniach w przyszłości.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

YEPP BIELANY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Spotkanie może oczywiście mieć formę konferencji, w której uczestniczyliby wyżej wymienieni. W pierwszej jej części przedstawiono by wyniki badań, w kolejnej części, o charakterze warsztatowym, grupy opracowałyby strategię dalszych działań. Kontrola ich realizacji, monitoring, ewaluacja - powinna być w jednym ośrodku decyzyjnym. Myślę, że w samorządzie lokalnym, bowiem to samorząd jest odpowiedzialny za **stworzenie spójnego systemu oddziaływań** na rzecz swoich mieszkańców (dzieci, młodzież, dorosłych - rodziców).

**POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY**

Biuro projektu: Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży ul.Kredytowa 6/20, 00-062 Warszawa; tel/fax: 22 8261016